

کد خبر: ۱۱۲۹۱۲

یکشنبه ۷ مرداد ۱۳۹۷ ۱۳:۴۷

معامله شرکت بوئینگ با ایران؛

ادعای ایجاد شغل در بهترین حالت مبهم است

شرکت بوئینگ اقدام خود جهت فروش ۸۰ فروند هواپیمای ۷۳۷ و ۷۷۷ به ایران ایر را این گونه توجیه کرد که این فروش منجر به ایجاد هزاران شغل در آمریکا به صورت مستقیم در تولید و انتقال خانواده هواپیماهای ۳۰۰-۷۷۷ دخیل هستند شده و تقریباً ۱۰۰ هزار شغل نیز در صنعت هوایی در خلال این دوره به وجود خواهند آمد.

مرکز بررسی‌های استراتژیک با هدف توجه دادن کارشناسان و تحلیل‌گران کشور، و همچنین جهت اطلاع‌یابی مدیرانی که در معرض مسائل و تصمیم‌گیری‌های راهبردی هستند، نسبت به ترجمه و بنا به مورد انتشار محدود یا عمومی مجموعه‌ای از متون راهبردی اقدام می‌کند. مندرجات این گزارش‌ها الزاماً بیانگر دیدگاه‌های مرکز بررسی‌های استراتژیک نیستند. امید است این اقدام به تعمیق تفکر راهبردی کمک نماید. مرکز بررسی‌های استراتژیک از هرگونه نقد و نظر و همچنین دریافت نظرات مخاطبان این مجموعه درباره مندرجات گزارش‌ها استقبال می‌کند. ترجمه حاضر به بررسی معامله شرکت بوئینگ با ایران می‌پردازد.

***

در دسامبر ۲۰۱۶، بوئینگ توافقی با ایران برای فروش ۸۰ هواپیما به ایران ایر، شامل ۵۰ فروند ۷۳۷، ۱۵، ۸ فروند ۷۷۷-۳۰۰ و ۱۵ فروند ۷۷۷-۹ با مبلغی به ارزش ۶/۱۶ میلیارد دلار را اعلام کرد. در آوریل ۲۰۱۷، این شرکت خبر توافقی جداگانه برای فروش ۳۰ هواپیمای ۷۳۷ با حق خرید ۳۰ فروند مازاد از این نوع هواپیما به شرکت هواپیمایی آسمان را اعلام نمود.

شرکت بوئینگ این اقدام خود جهت فروش ۸۰ فروند هواپیمای ۷۳۷ و ۷۷۷ به ایران ایر را این گونه توجیه کرد که: این فروش منجر به ایجاد هزاران شغل در آمریکا به صورت مستقیم در تولید و انتقال خانواده هواپیماهای ۳۰۰-۷۷۷ دخیل هستند شده و تقریباً ۱۰۰ هزار شغل نیز در صنعت هوایی در خلال این دوره به وجود خواهند آمد [۳]. داده‌های زیر نشان می‌دهند که این استدلال در بهترین حالت مبهم است.

بوئینگ توجیهی مشابه برای فروش ۳۰ فروند هواپیمای ۷۳۷ به هواپیمایی آسمان ارائه کرده است. در روزنامه‌ای که در ۴ آوریل ۲۰۱۷ منتشر شد، این شرکت اعلام کرد که براساس آمار وزارت بازرگانی آمریکا، فروش یا تعلیق فروش یک فروند هواپیما در آمریکا با ۱۸ هزار شغل در آمریکا مرتبط است [۴].

بوئینگ و آسمان دو نوع مجوز نیاز دارند. مجوز اول مربوط به برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) [۷] -توافق هسته‌ای ایران- جهت تأمین مجوز با مقررات خاص برای تنظیم نظام و سیاست کلی است که به صنعت حمل و نقل هوایی ایران می‌پردازد. طبق شرایط برجام فروش تجاری هواپیمایی مجاز است، اما مجوزهای ارائه شده در ایران مشروط به استفاده اکید این هواپیما برای اهداف غیر نظامی بوده و اگر هواپیما مجدداً به فروش برسد یا به افرادی که در فهرست ویژه (لیست سیاه) قرار دارند منتقل شود، ایالات متحده به تعهدات خود عمل نخواهد کرد. این هواپیما از حمل اقلام و محموله‌های ممنوع نیز منع شده است. دوم، شرکت بوئینگ و آسمان طی گزارشی مجوزهای خاصی برای برخی هواپیماها، قطعات و خدمات مربوطه دریافت نموده‌اند و اگر شرایط مجوز نقض شود در هر زمانی امکان اصلاح یا لغو این مجوزها توسط وزارت خزانه داری ایالات متحده وجود دارد [۸].

داده‌های استخدامی بوئینگ حاکی از کاسته شدن تعداد کل مشاغل از سال ۲۰۱۳ بر اساس گزارش هیئت مدیره است

داده‌های استخدامی بوئینگ نشان می‌دهند که این شرکت به طور مداوم مشاغل خود را کاهش داده است. این امر به دلیل بهسازی‌های رباتیک و اتوماسیون رخ داده است [۹]. از ژانویه ۲۰۱۳ تا ژانویه ۲۰۱۷، بوئینگ نیروی کار خود را به میزان ۲۵ هزار و ۶۴۳ شغل در سراسر شرکت (از ۱۷۳ هزار و ۷۸۱ به ۱۳۸ هزار و ۱۴۸) تقلیل داده است. در طول این دوره، ۱۵ هزار و ۷۴ شغل حذف شده از تأسیسات ایالت واشنگتن بوده است که بوئینگ، هواپیماهای ۷۳۷ و ۷۷۷ و ۷۳۷ که در زمره هواپیماهای فروخته شده به شرکت هواپیمایی ایران ایر و هواپیماهای فروخته شده به خطوط هوایی آسمان هستند را در آن تولید می‌نماید [۱۰].

از زمان اعلام توافقنامه ایران ایر در دسامبر ۲۰۱۶ تا ماه مه ۲۰۱۷، بوئینگ ۵ هزار و ۷۶۱ کارمند دیگر را در این شرکت تقلیل داده است که ۳ هزار و ۱۹۶ نفر از این تعداد مربوط به ایالت واشنگتن بوده است.

استخدام طبق موقعیت مکانی

۳۱ ژانویه ۲۰۱۳

استخدام طبق موقعیت مکانی

٢٦ ژانویه ٢٠١٧

تغییرات استخدام

آلاباما

٢،٥٦١

آلاباما

٢،٧٦٧

٢٠٦+

آریزونا

٤،٩٨٢

آریزونا

۳،۶۸۷

۱،۲۹۵-

کالیفرنیا

۱۹،۴۶۰

کالیفرنیا

۱۳،۸۷۸

۵،۵۸۲-

میزوری

۱۴،۸۱۶

میزوری

۱۴،۰۶۴

۷۵۲-

کارولینای جنوبی

ناموجود

کارولینای جنوبی

۷،۵۶۵

۷،۵۶۵+

پنسیلوانیا

۶،۲۰۷

پنسیلوانیا

۴،۶۶۱

۱،۵۴۶-

تگزاس

۵،۴۸۶

تگزاس

۳،۷۷۹

۱،۷۰۷-

واشنگتن

۸۶،۳۹۷

واشنگتن

۷۱،۳۲۳

۱۵،۰۷۴-

کانزاس

۱،۳۴۷

اوکلاهما

۲،۴۹۶

۱،۱۴۹+

سایر مکان‌ها

۳۲،۵۲۵

سایر مکان‌ها

۲۳،۹۱۸

۸،۶۰۷-

مجموع شرکت‌ها

۱۷۳،۷۸۱

مجموع شرکت‌ها

۱۴۸،۱۳۸

با وجود اعلام قرارداد هواپیمایی آسمان در ماه آوریل ۲۰۱۷ تا ماه مه ۲۰۱۷، بوئینگ ۲۰۰ کارمند دیگر را کاهش داده و مضاف بر آن ۴۰۰ شغل را در ایالت واشنگتن که هواپیماها در آن جا تولید شده و به شرکت آسمان فروخته می‌شوند، کاهش داده است [۱۱]

به گفته بوئینگ، تولید فعلی این شرکت در تأسیسات شهر رنتون که تولیدکننده ۷۳۷ است، امسال به ۴۷ هواپیما در هر ماه خواهد رسید [۱۲]. این بدان معنی است که معامله ایران ایر شامل ۵۰ فروند هواپیمای ۷۳۷، هزینه‌های کاری تأسیسات را تنها به میزان یک ماه فراهم خواهد نمود که با توجه به تراکم قابل توجه کار، تقریباً تأثیرگذاری کمی بر نیروی کار بوئینگ خواهد داشت.

گزارش شده است که تولید کنونی هواپیمای ۷۷۷ بوئینگ در تأسیسات اوکرت در هر ماه ۷ فروند هواپیما است. طی اعلام بوئینگ، در ماه اوت سال ۲۰۱۷ تولید این شرکت به ۵ هواپیما در ماه کاهش خواهد یافت [۱۳]. در صورت تحقق یافتن معامله با ایران، بوئینگ ظرف مدت ۶ ماه در سطح تولید جدید قادر به تولید ۱۵ فروند هواپیمای ۷۷۷-۳۰۰ و ۱۵ فروند ۷۷۷-۹ خواهد بود.

بوئینگ کارگران آمریکایی را با خطوط تولید اتوماتیک و کارگران غیرآمریکایی جایگزین کرده است

از سال ۲۰۱۳ در حالی که میزان اشتغال در ایالات متحده در سراسر بوئینگ، از جمله در واحدهای دولتی واشنگتن، کاهش یافته است، میزان تولید این شرکت به طور پیوسته افزایش پیدا کرده است. طی تلاشی جهت فراهم آوردن ۴ هزار و ۵۰۶ سفارش ناتمام برای هواپیمای ۷۳۷ و انواع آن [۱۴]، شرکت بوئینگ میزان تولید ماهانه هواپیمای ۷۳۷ در تأسیسات واشنگتن را از ۳۵ فروند هواپیما در سال ۲۰۱۲ به ۳۸ فروند هواپیما در سال ۲۰۱۳ افزایش داد [۱۵]، و سپس در سال ۲۰۱۴ به ۴۲ فروند در ماه رساند [۱۶].

بوئینگ اعلام کرد که قصد دارد میزان تولید ماهانه خود را در سال ۲۰۱۷ به ۴۷ فروند هواپیما [۱۷]، در سال ۲۰۱۸ به ۵۲ هواپیما و در سال ۲۰۱۹ به ۵۷ هواپیما افزایش دهد [۱۸]. به طور عمده، بوئینگ به دلیل برخورداری از خطوط تولید

اتوماتیک، جهت تکمیل سفارشات در ایالات متحده قادر به افزایش میزان تولید و کاهش شغل در تأسیسات واشنگتن است. در همان زمان، بوئینگ از ساخت تأسیسات جدید ساخت ۷۳۷ در چین خبر داد تا سرعت بیشتری به تحویل هواپیما در بازار چین [۱۹] دهد که به احتمال زیاد منجر به ایجاد مشاغل جدید در ایالات متحده نخواهد شد.

افزایش درآمد بوئینگ در مقابل کاهش میزان شغل

در خلال سال‌های ۲۰۱۲ و ۲۰۱۶، کل درآمد بوئینگ افزایش یافت در حالی که این شرکت میزان مشاغل خود را کاهش داد. در این دوره درآمد بوئینگ ۱۲.۸۷۳ میلیارد دلار افزایش یافت [۲۰]، و از ۸۱.۶۹۸ میلیارد دلار به ۹۴.۵۷۱ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۶ رسید [۲۱]. چنین افزایش درآمدی در حالی رخ داد که طی همان بازه زمانی ۱۲ هزار و ۲۲۳ شغل نیز کاهش یافت [۲۲].

در سال ۲۰۱۷ هم شاهد تداوم این روند بودیم چرا که شرکت بوئینگ ۵ هزار و ۷۶۱ شغل دیگر را نیز کاهش داد. این کاهش در حالی صورت گرفت که بوئینگ اعلام کرد که ارزش معامله ایران ایر به میزان ۶/۱۶ میلیارد دلار و قرارداد هواپیمایی آسمان به میزان ۳ میلیارد دلار خواهد بود [۲۳]. به عنوان بخشی از قرارداد ایران ایر هیچ شغل جدیدی اعلام نگردید.

منافع بوئینگ از فعالیت‌های زیان بخش ایران

لغو تحریم‌های هسته‌ای به عنوان بخشی از توافق با ایران نباید به نفع ایران ایر باشد. با این حال، به عنوان بخشی از برجام، ایران ایر از لیست تعیین شده وزارت خزانه‌داری حذف گردید، هرچند که احتمالاً هیچ ارتباطی با برنامه هسته‌ای ایران نداشت. وزارت خزانه‌داری نیز اعلام نکرده است که فعالیت زیان بار ایران ایر متوقف شده است. تا زمانی که ایران ایر و سایر خطوط هوایی ایرانی که ایران ایر می‌تواند هواپیماهای خود را از آن‌ها اجاره کند، این فعالیت را متوقف کنند، نباید به معاملات ایران ایر و خطوط هوایی آسمان اجازه داده شود تا بدون چالش پیش بروند.

راه پیش رو

کنگره نگرانی عمیق خود نسبت به فروش بوئینگ به خطوط هوایی ایران را ابراز کرده است. نظر به لغو مجوز هر هواپیمایی که از هواپیماهای تجاری برای فعالیت‌های غیر تجاری استفاده می‌کند، حداقل پنج جز قانونی حاکی از نیاز به کمک دولت ایالات متحده برای ارزیابی فعالیت‌های شرکت‌های هواپیمایی ایرانی در سوریه هستند. این لوایح عبارتند از: اس. ۴۲۰-قانون آسمان‌های عاری از خطر ایران در سال ۲۰۱۷، اس. ۷۲۲-قانون مقابله با فعالیت‌های بی‌ثبات کننده ایران در سال ۲۰۱۷، اج آر ۵۶۶-قانون آسمان‌های عاری از خطر، اج آر ۸۰۸-قانون تحریم‌های غیرهسته‌ای ایران ۲۰۱۷، اس ۲۲۷-مصوبه تحریم‌های غیرهسته‌ای ایران در سال ۲۰۱۷.

اگر دولت ایالات متحده متوجه فعالیت خطرناک ایران ایر شود، وزارت خزانهداری ایالات متحده باید فعالیت‌های ایران ایر را بررسی مجدد نموده و سپس مجوزهای شرکت بوئینگ برای معاملات هواپیمایی ایران و هواپیمایی آسمان را پیش از اینکه اولین هواپیما مجوز ترانسفر بگیرد، لغو نماید.

[۱]. (//..//.=۵۶۲۶۵.۷۲. ۱, ۲۰۱۷. - , ,)

[۲].

[۳]. (//..//.//۴۳۱۷. ۴, ۲۰۱۷. - , ,)

[۴]. (//..//.//۴۳۱۷. ۴, ۲۰۱۷. - , ,)

[۵].

[۶]. (//..//۲۰۱۶-۱۲-۱۱-----۸۰- ۸۰, ۱۱, ۲۰۱۶. , ,)

((.[Y]

. , , 14, 2015. [8]

-://..///---

(/-/1651

(, , , 16, 2015. (://..// - ----. 5. 42. 151116. [9]

(, , 3. 737, 4, 2017. (://. ./2. 17-. 3-17-----3. -737- . [10]

(, , 27, 2017. (://..//--/- . [11]

(, , 31, 2017. (://..//--/. . [12]

. [13]

[14]

. ۷۳۷ ۳۸ , , ۳۰, ۲۰۱۳.[15]

(://..///۱۱۰۷۵۲۰.)

(, , ۷۳۷ ۴۲ ۲۰۱۴, ۱۵, ۲۰۱۱.(://..//۲۰۱۱-۰۶-۱۵-----۷۳۷-----۴۲-----۲۰۱۴.[16]

. , , ۲۷, ۲۰۱۷.[17]

(://..//--/-.)

., ۷۳۷ ۹ , , ۲۷, ۲۰۱۶.[18]

(//://..//۲۰۱۶/۰۹/--۷۳۷---)

(, ()), ۱۳, ۲۰۱۷.(://..///-----//۵۷۶۱۶۸۴۵.[19]

. : ۲۰۱۲ , , ۲۰۱۳.[۲۰]

(://..////۲۰۱۲.)

. ۲۰۱۶ ,, ۲۰۱۷.[۲۱]

(://..////۲۰۱۶.)

.,, ۲۷, ۲۰۱۷.[۲۲]

(://..//--)

(, , ۳۰ ۷۳۷ , ۴, ۲۰۱۷.(://.. /۲۰۱۷-۰۳-۱۷-----۳۰-۷۳۷- .[۲۳]

(.. , , : , ۲۳, ۲۰۱۱.(://.. /-//۱۲۱۷. .[۲۴]